

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)

освітній процес - система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей;

якість освіти - відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності - рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг

·
інституційний аудит – це комплексна зовнішня перевірка та оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти, які забезпечують його ефективну роботу та сталий розвиток (ЗО-2017, ст. 45.1)

·
компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Стаття 8. Види освіти

- 1. Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава визнає ці види освіти, створює умови для розвитку суб'єктів освітньої діяльності, що надають відповідні освітні послуги, а також заохочує до здобуття освіти всіх видів.
- 2. **Формальна освіта** - це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою.
- 3. **Неформальна освіта** - це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.
- 4. **Інформальна освіта (самоосвіта)** - це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Стаття 9. Форми здобуття освіти

- 1. Особа має право здобувати освіту в різних формах або поєднуючи їх.
- Основними формами здобуття освіти є:
- інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева);
- індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві);
- дуальна.
- **Мережева форма здобуття освіти** - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю різних суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.
- **Сімейна (домашня) форма здобуття освіти** - це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства.

Стаття 9. Форми здобуття освіти

Педагогічний патронаж - це спосіб організації освітнього процесу педагогічними працівниками, що передбачає забезпечення ними засвоєння освітньої програми здобувачем освіти, який за психофізичним станом або з інших причин, визначених законодавством, зокрема з метою забезпечення доступності здобуття освіти, потребує такої форми.

Здобуття освіти на робочому місці - це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою (як правило, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти) відбувається на виробництві шляхом практичного навчання, участі у виконанні трудових обов'язків і завдань під керівництвом фахівців-практиків, залучених до освітнього процесу.

Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

Ключові компетентності, необхідні кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

- Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Закон України «Про освіту»

Стаття 14. Позашкільна освіта

1. Метою позашкільної освіти є розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності.

2. Позашкільна освіта може здобуватися одночасно із здобуттям дошкільної, повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Компетентності, здобуті за програмами позашкільної освіти, можуть враховуватися та визнаватися на відповідному рівні освіти.

3. Здобуття позашкільної освіти забезпечується закладами позашкільної освіти різних типів, форм власності та підпорядкування, іншими закладами освіти, сім'єю, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними і фізичними особами.

4. Державні заклади позашкільної освіти утворюються центральними органами виконавчої влади та фінансуються за кошти державного бюджету. Інші заклади позашкільної освіти утворюються органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, у тому числі релігійними організаціями, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку, іншими юридичними і фізичними особами, за наявності необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, педагогічних та інших працівників.

5. Фінансування позашкільної освіти здійснюється за кошти засновника, державного та/або місцевих бюджетів, батьків, з інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Органи місцевого самоврядування створюють умови для доступності позашкільної освіти шляхом формування, утримання та розвитку мережі закладів позашкільної освіти відповідно до освітніх, культурних, духовних потреб та запитів населення.

7. Порядок, умови, форми та особливості здобуття позашкільної освіти визначаються спеціальним законом.

Новели Закону України «Про освіту»

 введено класифікацію видів освіти:

*- чітко визначено види освіти: формальну, неформальну та інформальну;
- результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти в порядку, визначеному законодавством.*

 введено поняття «спеціалізована освіта»:

- спеціалізована освіта – це освіта мистецького, спортивного, військового чи наукового спрямування, яка може здобуватися в рамках формальної, неформальної, інформальної освіти, спрямована на здобуття компетентностей у відповідній сфері професійної діяльності під час навчання у безперервному інтегрованому освітньому процесі на кількох або всіх рівнях освіти та потребує раннього виявлення і розвитку індивідуальних здібностей.

 введено новий напрям позашкільної освіти – мистецький:

- мистецький напрям забезпечує набуття здобувачами спеціальних мистецьких виконавських компетентностей у процесі активної мистецької діяльності

Новели Закону України «Про освіту»

вилучено деякі повноваження управлінь освіти:

- контроль за додержанням законів та інших нормативно-правових актів у галузі освіти...;
- здійснення добору, призначення на посаду та звільнення з посади педагогічних працівників, у тому числі керівних кадрів, державних і комунальних навчальних закладів;
- проведення атестації навчальних закладів системи освіти, розташованих на їх території, оприлюднення результатів атестації.

- унормовано місце закладу позашкільної освіти у складі освітнього округу:
- освітній округ сукупність закладів освіти (їх філій), у тому числі закладів позашкільної освіти, закладів культури, фізичної культури і спорту, які забезпечують доступність освіти для осіб, які проживають на відповідній території.

Новели Закону України «Про освіту»

щодо контролю якості освіти:

- визначено поняття «якість освіти» та «якість освітньої діяльності»;
- визначено поняття «інституційний аудит» та «громадська акредитація закладу освіти»;
- готується Положення про окремий центральний орган із забезпечення якості освіти.

скасовано атестацію закладів освіти, у тому числі закладів позашкільної освіти

До сьогодні в загальній системі забезпечення якості освіти важливе місце посідала атестація закладів освіти.

У новому Законі України “Про освіту” такого інструменту немає. Та це не слід розглядати як скасування зовнішнього контролю за діяльністю закладів освіти взагалі. З’явилися нові інструменти, насамперед, інституційний аудит закладів освіти, який можна вважати замінником атестації.

- *Ключовими відмінностями інституційного аудиту від атестації є таке:*
- *інституційний аудит проводить орган, що є незалежним від закладів освіти та їх засновників;*
- *метою інституційного аудиту є не фіксація наявності тих чи інших проблем, а допомога у визначенні шляхів вирішення цих проблем;*
- *на відміну від атестації, закон передбачає відповідальність керівника закладу освіти за порушення законодавства, а також необхідність визначення конкретного строку усунення недоліків і порушень;*
- *єдність вимог до закладів освіти всіх форм власності;*
- *визнання результатів громадської акредитації як проходження планового інституційного аудиту (громадська акредитація проводиться на добровільних засадах за запитом закладу освіти акредитованими в установленому порядку фаховими громадськими об'єднаннями, іншими акредитованими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності).*

посилено прозорість, інформаційну відкритість:

- *- заклади освіти формують відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та оприлюднюють таку інформацію;*
- *- заклади освіти мусять публікувати на своїх сайтах чи на сайтах засновників кошторис і фінансовий звіт про надходження та використання всіх отриманих коштів...*

Новели Закону України «Про освіту»

введено поняття «освітня програма»:

- *освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом позашкільної освіти для досягнення учнями, вихованцями, слухачами результатів навчання (набуття компетентностей);*
- *у закладах позашкільної освіти можуть використовуватися:*
 - типові освітні програми, затверджені МОН (п.1 ст.64),***
 - освітні програми, розроблені закладами позашкільної освіти на основі типових та затверджені керівниками цих закладів (п. 3 ст. 16),***
 - експериментальні освітні програми, складені закладами освіти з урахуванням типових і затверджені МОН (п. 8 ст. 16),***
- *на основі освітньої програми заклад позашкільної освіти складає та затверджує річний план роботи закладу та навчальний план закладу;*
- *здійснення контролю за виконанням освітніх програм здійснює керівник закладу освіти в (п.3 ст. 26).*

Новели Закону України «Про освіту»

фінансування закладів освіти:

- *фінансування дошкільної та позашкільної освіти здійснюється за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством. Держава може сприяти розвитку дошкільної та позашкільної освіти шляхом надання відповідних освітніх субвенцій;*
- *державні та комунальні заклади освіти мають право надавати платні освітні та інші послуги, перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України. Засновники відповідних закладів освіти мають право затверджувати переліки платних освітніх та інших послуг, що не увійшли до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.*

Новели Закону України «Про освіту»

визначено органи самоврядування закладу:

- органи самоврядування працівників закладу освіти;
- органи учнівського самоврядування;
- органи батьківського самоврядування;
- інші органи громадського самоврядування учасників освітнього процесу;

Вищим колегіальним органом громадського самоврядування закладу позашкільної освіти є загальні збори (конференція) колективу закладу позашкільної освіти.

визначено роль і права наглядової (підкувальної)

ради:

- наглядова (підкувальна) рада закладу освіти сприяє вирішенню перспективних завдань його розвитку, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

Новели Закону України «Про освіту»

розширено права педагогічних працівників:

- *педагоги мають право на академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі;*
- *педагоги мають право на індивідуальну освітню (наукову, творчу, мистецьку та іншу) діяльність за межами закладу освіти;*
- *педагогічні (науково-педагогічні) працівники мають право на вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, що здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників...*

Новели Закону України «Про освіту»

зарплата педагогічного працівника:

- посадовий оклад педагогічного працівника (найнижчої кваліфікаційної категорії) встановлюється в розмірі **трьох** мінімальних заробітних плат (на сьогодні – **9 600** грн.) ;
- посадовий оклад педагогічного працівника кожної наступної кваліфікаційної категорії підвищується не менше ніж на **10 %**;
- педагогічним і науково-педагогічним працівникам встановлюються щомісячні надбавки за вислугу років у розмірах:
 - понад 3 роки – **10** відсотків,
 - понад 10 років – **20** відсотків,
 - понад 20 років – **30** відсотків посадового окладу.

Новели Закону України «Про освіту»

розширено вікові межі вихованців учнів і слухачів закладів позашкільної освіти:

- тривалість занять у закладі позашкільної освіти ...

становить:

віком від 3 до 6 років - 30 хвилин;

віком від 6 до 7 років - 35 хвилин;

інших - 45 хвилин.

Стаття 39. Професійні стандарти

1. Професійний стандарт - це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

2. Професійні стандарти можуть розроблятися роботодавцями, їх організаціями та об'єднаннями, органами державної влади, науковими установами, галузевими радами, громадськими об'єднаннями, іншими зацікавленими суб'єктами.

Стаття 51. Сертифікація педагогічних працівників

1. Сертифікація педагогічних працівників - це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.
2. Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою.
3. Формування та забезпечення функціонування системи сертифікації педагогічних працівників здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Процедуру сертифікації педагогічних працівників здійснюють спеціально уповноважені державою установи, положення про які затверджує Кабінет Міністрів України.

4. За результатами успішного проходження сертифікації педагогічному працівнику видається сертифікат, який є дійсним упродовж трьох років. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником.

5. Педагогічні працівники, які отримують доплату за успішне проходження сертифікації, впроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології.

Педагогічні працівники, які мають сертифікат, можуть залучатися до проведення інституційного аудиту в інших закладах освіти, розроблення та акредитації освітніх програм, а також до інших процедур і заходів, пов'язаних із забезпеченням якості та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти.

Стаття 58. Вимоги до освіти та професійної кваліфікації педагогічного працівника закладу освіти

Особам, які здобули вищу, фахову передвищу чи професійну (професійно-технічну) освіту за педагогічною спеціальністю (педагогічну освіту), відповідний заклад освіти присвоює професійну кваліфікацію педагогічного працівника. Педагогічна освіта передбачає підготовку особи, результатом якої є набуття компетентностей зі спеціальності (предметної спеціальності, спеціалізації), педагогіки, психології, у тому числі шляхом проходження педагогічної практики, необхідних для забезпечення процесу навчання, виховання і розвитку особистості, у тому числі осіб з особливими освітніми потребами, моніторингу педагогічної діяльності та аналізу педагогічного досвіду, проведення освітніх вимірювань, застосування освітніх технологій і методів навчання, ефективних способів взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Стаття 59. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання. Заклади освіти, в яких працюють педагогічні та науково-педагогічні працівники, сприяють їхньому професійному розвитку та підвищенню кваліфікації.
2. Підвищення кваліфікації може здійснюватися за різними видами (навчання за освітньою програмою, стажування, участь у сертифікаційних програмах, тренінгах, семінарах, семінарах-практикумах, семінарах-нарадах, семінарах-тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо) та у різних формах (інституційна, дуальна, на робочому місці (на виробництві) тощо).